

श्रीः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।
वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

॥ श्रीवरदराजपञ्चाशत् ॥

This document has been prepared by*

Sunder Kidambi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness *śrīmad āṇḍavan* of *śrīraṅgam*

*This was typeset using L^AT_EX and the **skt** font.

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

॥ श्रीवरदराजपञ्चाशत् ॥

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेसरी।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि॥

द्विरद शिखरि सीम्ना सद्भवान् पद्म योनेः

तुरग सवन वेद्यां श्यामळो हव्यवाहः।

कलश जलधि कन्या वल्लरी कल्पशाखी

कलयतु कुशलं नः कोऽपि कारुण्य राशिः॥ १ ॥

यस्यानुभावमधिगन्तुमशक्नुवन्तो

मुह्यन्त्यभङ्गुरधियो मुनि सार्वभौमाः।

तस्यैव ते स्तुतिषु साहसमश्रुवानः

क्षन्तव्य एष भवता करि शैल नाथ॥ २ ॥

जानन्ननादिविहितान् अपराध वर्गान्

स्वामिन् भयात् किमपि वक्तुमहं न शक्तः।

अव्याज वत्सल तथापि निरङ्कुशं मां

वात्सल्यमेव भवतो मुखरी करोति॥ ३ ॥

किं व्याहरामि वरद स्तुतये कथं वा

खद्योतवत् प्रलघु सङ्कुचित प्रकाशः।

तन्मे समर्पय मतिं च सरस्वतीं च

त्वामञ्जसा स्तुति पदैर्यदहं धिनोमि॥ ४ ॥

मच्छक्ति मात्र गणने किमिहास्ति शक्यं

शक्येन वा तव करीश किमस्ति साध्यम्।

यद्यस्ति साधय मया तदपि त्वया वा

किं वा भवेद् भवति किञ्चिदनीहमाने॥ ५ ॥

स्तोत्रं मया विरचितं त्वदधीन वाचा
 त्वत्प्रीतये वरद यत् तदिदं न चित्रम्।
 आवर्जयन्ति हृदयं खलु शिक्षकाणां
 मञ्जूनि पञ्जर शकुन्त विजल्पितानि ॥ ६ ॥

यं चक्षुषामविषयं हयमेध यज्वा
 द्राघीयसा सुचरितेन ददर्श वेधाः।
 तं त्वां करीश करुणा परिणामतस्ते
 भूतानि हन्त निखिलानि निशामयन्ति ॥ ७ ॥

तत्तत्पदैरुपहितेऽपि तुरङ्ग मेधे
 शक्रादयो वरद पूर्वमलब्ध भागाः।
 अध्यक्षिते मखपतौ त्वयि चक्षुषैव
 हैरण्य गर्भ हविषां रसमन्वभूवन् ॥ ८ ॥

सर्ग स्थिति प्रळय विभ्रम नाटिकायां
 शैलूषवद् विविध वेष परिग्रहं त्वाम्।
 संभावयन्ति हृदयेन करीश धन्याः
 संसार वारिनिधि सन्तरणैक पोतम् ॥ ९ ॥

प्राप्तोदयेषु वरद त्वदनुप्रवेशात्
 पद्मासनादिषु शिवादिषु कञ्चुकेषु।
 तन्मात्र दर्शन विलोभित शैमुषीकाः
 तादात्म्य मूढ मतयो निपतन्त्यधीराः ॥ १० ॥

मध्ये विरिञ्चि शिवयोर्विहितावतारः
 ख्यातोऽसि तत्समतया तदिदं न चित्रम्।
 माया वशेन मकरादि शरीरिणं त्वां
 तानेव पश्यति करीश यदेष लोकः ॥ ११ ॥

ब्रह्मेति शङ्कर इतीन्द्र इति स्वराडिति
 आत्मेति सर्वमिति सर्व चराचरात्मन्।

हस्तीश सर्व वचसामवसान सीमां
त्वां सर्वकारणमुशन्त्यनपाय वाचः ॥ १२ ॥

आशाधिपेषु गिरिशेषु चतुर्मुखेष्वपि
अव्याहता विधि निषेध मयी तवाज्ञा।
हस्तीश नित्यमनुपालन लङ्घनाभ्यां
पुंसां शुभाशुभ मयानि फलानि सूते ॥ १३ ॥

त्रातापदि स्थिति पदं भरणं प्ररोहः
छाया करीश सरसानि फलानि च त्वम्।
शाखागत त्रिदश बृन्द शकुन्तकानां
किं नाम नासि महतां निगम द्रुमाणाम् ॥ १४ ॥

सामान्य बुद्धि जनकाश्च सदादि शब्दाः
तत्त्वान्तर भ्रम कृतश्च शिवादि वाचः।
नारायणे त्वयि करीश वहन्त्यनन्यम्
अन्वर्थ वृत्ति परिकल्पितमैक कण्ठयम् ॥ १५ ॥

सञ्चिन्तयन्त्यखिल हेय विपक्ष भूतं
शान्तोदितं शमवता हृदयेन धन्याः।
नित्यं परं वरद सर्वगतं सुसूक्ष्मं
निष्पन्द नन्दथु मयं भवतः स्वरूपम् ॥ १६ ॥

विश्वातिशायि सुखरूप यदात्मकस्त्वं
व्यक्तिं करीश कथयन्ति तदात्मिकां ते।
येनाधिरोहति मतिस्त्वदुपासकानां
सा किं त्वमेव तव वेति वितर्क डोळाम् ॥ १७ ॥

मोहान्धकार विनिवर्तन जागरूके
दोषा दिवापि निरवग्रहमेधमाने।
त्वत्तेजसि द्विरद शैलपते विमृष्टे
श्लाघ्येत सन्तमस पर्व सहस्र भानोः ॥ १८ ॥

रूढस्य चिन्मयतया हृदये करीश
 स्तम्बानुकारि परिणाम विशेष भाजः।
 स्थानेषु जाग्रति चतुर्ष्वपि सत्त्ववन्तः
 शाखा विभाग चतुरे तव चातुरात्म्ये ॥ १९ ॥

नागाचलेश निखिलोपनिषन्मनीषा-
 मञ्जूषिका मरकतं परिचिन्वतां त्वाम्।
 तन्वी हृदि स्फुरति काऽपि शिखा मुनीनां
 सौदामनीव निभृता नव मेघ गर्भा ॥ २० ॥

औदन्वते महति सद्गनि भासमाने
 श्लाघ्ये च दिव्य सदने तमसः परस्मिन्।
 अन्तःकळेबरमिदं सुषिरं सुसूक्ष्मं
 जातं करीश कथमादरणास्पदं ते ॥ २१ ॥

बालाकृतेर्वटपलाशमितस्य यस्य
 ब्रह्माण्ड मण्डलमभूद्दरैकदेशे।
 तस्यैव तद् वरद हन्त कथं प्रभूतं
 वाराहमास्थितवतो वपुरद्भुतं ते ॥ २२ ॥

भक्तस्य दानव शिशोः परिपालनाय
 भद्रां नृसिंह कुहनामधिजग्मुषस्ते।
 स्तम्भैक वर्जमधुनाऽपि करीश नूनं
 त्रैलोक्यमेतदखिलं नरसिंह गर्भम् ॥ २३ ॥

क्रामन् जगत् कपट वामनतामुपेतः
 त्रेधा करीश स भवान् निदधे पदानि।
 अद्यापि जन्तव इमे विमलेन यस्य
 पादोदकेन विधृतेन शिवा भवन्ति ॥ २४ ॥

येनाचल प्रकृतिना रिपु संक्षयार्थी
 वारां निधिं वरद पूर्वमलङ्घयस्त्वम्।

तं वीक्ष्य सेतुमधुनापि शरीरवन्तः
सर्वे षडूर्मि बहुळं जलधिं तरन्ति ॥ २५ ॥

इत्थं करीश दुरपह्लव दिव्य भव्य-
रूपान्वितस्य विबुधादि विभूति साम्यात्।
केचिद् विचित्र चरितान् भवतोऽवतारान्
सत्यान् दया परवशस्य विदन्ति सन्तः ॥ २६ ॥

सौशील्य भावित धिया भवता कथञ्चित्
सञ्छादितानपि गुणान् वरद त्वदीयान्।
प्रत्यक्षयन्त्यविकलं तव सन्निकृष्टाः
पत्युस्त्विषामिव पयोद वृतान् मयूखान् ॥ २७ ॥

नित्यं करीश तिमिराविल दृष्टयोऽपि
सिद्धाञ्जनेन भवतैव विभूषिताक्षाः।
पश्यन्त्युपर्युपरि सञ्चरतामदृश्यं
माया निगूढमनपाय महानिधिं त्वाम् ॥ २८ ॥

सदास्त्यजन्ति वरद त्वयि बद्ध भावाः
पैतामहादिषु पदेष्वपि भाव बन्धम्।
कस्मै स्वदेत सुख सञ्चरणोत्सुकाय
कारागृहे कनक शृङ्खलयाऽपि बन्धः ॥ २९ ॥

हस्तीश दुःख विष दिग्ध फलानुबन्धिनि
आब्रह्म कीट मपराहत संप्रयोगे।
दुष्कर्म सञ्चयवशाद् दुरतिक्रमे नः
प्रत्यस्त्रमञ्जलिरसौ तव निग्रहास्त्रे ॥ ३० ॥

त्वद्भक्ति पोत मवलम्बितु मक्षमाणां
पारं परं वरद गन्तु मनीश्वराणाम्।
स्वैरं लिलङ्घयिषतां भव वारि राशिं
त्वामेव गन्तुमसि सेतुरभङ्गुरस्त्वम् ॥ ३१ ॥

अश्रान्त संसरण घर्म निपीडितस्य
 भ्रान्तस्य मे वरद भोग मरीचिकासु।
 जीवातुरस्तु निरवग्रह मेधमानः
 देव त्वदीय करुणामृत दृष्टि पातः ॥ ३२ ॥

अन्तः प्रविश्य भगवन्नखिलस्य जन्तोः
 आसेदुषस्तव करीश भृशं दवीयान्।
 सत्यं भवेयमधुनापि स एव भूयः
 स्वाभाविकी तव दया यदि नान्तरायः ॥ ३३ ॥

अज्ञात निर्गम मनागम वेदिनं माम्
 अन्धं न किञ्चि दवलम्बन मञ्जुवानम्।
 एतावतीं गमयितुः पदवीं दयाळोः
 शेषाध्वलेश नयने क इवातिभारः ॥ ३४ ॥

भूयोऽपि हन्त वसतिर्यदि मे भवित्री
 याम्यासु दुर्विषह वृत्तिषु यातनासु।
 सम्यग् भविष्यति ततः शरणागतानां
 संरक्षितेति बिरुदं वरद त्वदीयम् ॥ ३५ ॥

पर्याकुलं महति दुःख पयोनिधौ मां
 पश्यन् करीश यदि जोषमवस्थितस्त्वम्।
 स्फारेक्षणेऽपि मिषति त्वयि निर्निमेषं
 पारे करिष्यति दया तव दुर्निवारा ॥ ३६ ॥

किं वा करीश कृपणे मयि रक्षणीये
 धर्मादि बाह्य सहकारि गवेषणेन।
 नन्वस्ति विश्व परिपालन जागरूकः
 सङ्कल्प एव भवतो निपुणः सहायः ॥ ३७ ॥

निर्यन्त्रणं परिणमन्ति न यावदेते
 नीरन्ध्र दुष्कृत भवा दुरित प्ररोहाः।

तावन्न चेत् त्वमुपगच्छसि शार्ङ्गधन्वा
शक्यं त्वयापि न हि वारयितुं करीश ॥ ३८ ॥

यावन्न पश्यति निकामममर्षणो मां
भ्रू भङ्ग भीषण कराळ मुखः कृतान्तः।
तावत् पतन्तु मयि ते भगवन् दयाळोः
उन्निद्र पद्म कलिका मधुराः कटाक्षाः ॥ ३९ ॥

स त्वं स एव रभसो भवदौपवाह्यः
चक्रं तदेव शित धार महं च पाल्यः।
साधारणे त्वयि करीश समस्त जन्तोः
मातङ्ग मानुष भिदा न विशेष हेतुः ॥ ४० ॥

निर्वापयिष्यति कदा करिशैल धामन्
दुर्वार कर्म परिपाक महादवाग्निम्।
प्राचीन दुःखमपि मे सुखयन्निव त्वत्-
पादारविन्द परिचार रस प्रवाहः ॥ ४१ ॥

मुक्तः स्वयं सुकृत दुष्कृत शृङ्खलाभ्याम्
अर्चिर्मुखै रधिकृतै रतिवाहिताध्वा।
स्वच्छन्द किङ्करतया भवतः करीश
स्वाभाविकं प्रतिलभेय महाधिकारम् ॥ ४२ ॥

त्वं चेत् प्रसीदसि तवास्मि समीपतश्चेत्
त्वय्यस्ति भक्तिरनघा करिशैल नाथ।
संसृज्यते यदि च दास जनस्त्वदीयः
संसार एष भगवन्नपवर्ग एव ॥ ४३ ॥

आहूयमानमनपाय विभूति कामैः
आलोक लुप्त जगदान्ध्र्यं अनुस्मरेयम्।
आलोहितांशुकमनाकुल हेतिजालं
हैरण्यगर्भ हयमेध हविर्भुजं त्वाम् ॥ ४४ ॥

भूयो भूयः पुळक निचितै रङ्गकै रेधमानाः
 स्थूल स्थूलान् नयन मुकुळैर्बिभ्रतो बाष्प बिन्दून्।
 धन्याः केचिद् वरद भवतः संसदं भूषयन्तः
 स्वान्तै रन्तर्विनय निभृतैः स्वादयन्ते पदं ते ॥ ४५ ॥

वरद तव विलोकयन्ति धन्याः
 मरकत भूधर मातृकायमाणम्।
 व्यपगत परिकर्म वारवाणं
 मृगमद पङ्क विशेष नीलमङ्गम् ॥ ४६ ॥

अनिभृत परिरम्भै राहिता मिन्दिरायाः
 कनक वलय मुद्रां कण्ठदेशे दधानः।
 फणिपति शयनीया द्रुत्थितस्त्वं प्रभाते
 वरद सतत मन्तर्मानसं सन्निधेयाः ॥ ४७ ॥

तुरग विहगराज स्यन्दनान्दोळिकादिषु
 अधिक मधिक मन्या मात्म शोभां दधानम्।
 अनवधिक विभूतिं हस्तिशैलेश्वरं त्वाम्
 अनुदिन मनिमेषैर्लोचनैर्निर्विशेषम् ॥ ४८ ॥

निरन्तरं निर्विशतस्त्वदीयम्
 अस्पृष्ट चिन्तापदमाभिरूप्यम्।
 सत्यं शपे वारण शैलनाथ
 वैकुण्ठ वासेऽपि न मेऽभिलाषः ॥ ४९ ॥

व्यातन्वाना तरुण तुळसी दामभिः स्वामभिख्यां
 मातङ्गाद्रौ मरकत रुचिं पुष्पाती मानसे नः।
 भोगैश्वर्य प्रिय सहचरैः कापि लक्ष्मी कटाक्षैः
 भूयः श्यामा भुवन जननी देवता सन्निधत्ताम् ॥ ५० ॥

इति विहितमुदारं वेङ्कटेशेन भक्त्या
 श्रुति सुभगमिदं यः स्तोत्रमङ्गीकरोति।

करिशिखरि विटङ्क स्थायिनः कल्पवृक्षात्
भवति फलमेशषं तस्य हस्तापचेयम् ॥ ५१ ॥

॥ इति श्रीवरदराजपञ्चाशत् समाप्ता ॥

कवितार्किकसिंहाय कल्याणगुणशालिने।
श्रीमते वेङ्कटेशाय वेदान्तगुरवे नमः ॥